

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การปฏิรูปและพัฒนาาระบบราชการได้กำหนดไว้อย่างชัดเจน มีการกำหนดให้บทบาทภารกิจของหน่วยงานส่วนกลางเพื่อกำหนดกิจกรรมที่ควรดำเนินงานภายใต้ความสัมพันธ์ระหว่างส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค และส่วนท้องถิ่น โดยใช้แนวทางการบริหารจัดการพื้นที่กับหน้าที่และการมีส่วนร่วมเป็นหลัก ในขณะเดียวกันก็ต้องกระจายอำนาจการตัดสินใจและการบริหารงบประมาณจากส่วนกลางไปสู่ท้องถิ่น เพื่อให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนาและการบริหารจัดการเรื่องต่าง ๆ ให้สอดคล้องกับปัญหา ศักยภาพและความต้องการของแต่ละพื้นที่ โดยที่รัฐเข้าไปให้ความช่วยเหลือในกรณีที่ชุมชนไม่เข้มแข็งพอ (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. 2540 : 51-176)

สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน (ก.พ.) ได้รับมอบหมายให้ทำการศึกษาเพื่อทบทวนบทบาทภารกิจและหน้าที่ของหน่วยงานราชการในระดับกระทรวง เพื่อพิจารณาว่าสมควรปรับปรุง ปรับลดบทบาทรูปแบบใด ซึ่งสำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน (ก.พ.) ได้เสนอวิธีการในการดำเนินการปรับลดบทบาทของรัฐไว้ 5 แนวทาง คือ การถ่ายโอนงานให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น การมอบให้เอกชนดำเนินการ การมอบให้หน่วยงานอื่นดำเนินการ การยุบเลิก และอื่น ๆ เช่น สมาคมวิชาชีพ เป็นต้น ซึ่งจากประเด็นข้างต้นวิธีการถ่ายโอนงานให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนับได้ว่าได้รับความสนใจเป็นอันดับแรก เนื่องจากเป็นวิธีการที่เหมาะสมและมีความเป็นไปได้ในการดำเนินการอีกทั้งเป็นวิธีการที่สอดคล้องกับเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 ซึ่งมีบทบัญญัติที่กำหนดเป็นนโยบายและหลักการสำคัญของรัฐในการกระจายอำนาจให้แก่ท้องถิ่น โดยที่รัฐจะต้องให้ความอิสระแก่ท้องถิ่นตามหลักแห่งการปกครองตนเอง ตามความต้องการของประชาชนโดยเฉพาะมาตรา 284 กำหนดให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทั้งหลายย่อมมีอิสระในการกำหนดนโยบาย การปกครอง การบริหารงานบุคคล การเงิน การคลัง และมีอำนาจหน้าที่ของตนเองโดยเฉพาะ ทั้งนี้การกำหนดอำนาจและหน้าที่ระหว่างรัฐกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้วยกันเอง ให้เป็นไปตามที่กฎหมาย

บัญญัติโดยคำนึงถึงการกระจายอำนาจเพิ่มขึ้นให้แก่ท้องถิ่นเป็นสำคัญ (พิชัย นิลทองคำ, 2540 : 20)

เพื่ออนุวัติตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 มาตรา 284 จึงได้มีการตราพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 ขึ้น ซึ่งมีเนื้อหาสาระในการกำหนดอำนาจและหน้าที่ในการจัดบริการสาธารณะระหว่างรัฐกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้วยกันเอง โดยพยายามถ่ายโอนภารกิจหน้าที่หลายประการที่รัฐดำเนินการอยู่ในปัจจุบัน และภารกิจเดียวกันนั้นเององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นก็สามารถรับผิดชอบในการดำเนินการได้ รวมทั้งกำหนดให้มีการจัดสรรรายได้ให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้เหมาะสมกับภารกิจที่ได้รับมอบหมาย ทั้งนี้กำหนดให้มีคณะกรรมการการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีหน้าที่จัดทำแผนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและแผนปฏิบัติการ (วุฒิสาร ตันไชย, 2544 : 2)

แผนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 ได้กำหนดขึ้นโดยคณะกรรมการการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งมีการกิจที่จะถ่ายโอนให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น รวม 6 ด้าน ได้แก่ ด้านโครงสร้างพื้นฐาน ด้านงานส่งเสริมคุณภาพชีวิต ด้านการจัดระเบียบชุมชน สังคม และการรักษาความสงบเรียบร้อย ด้านการวางแผนการส่งเสริมการลงทุน พาณิชยกรรม และการท่องเที่ยว ด้านการบริหารจัดการ และการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และด้านศิลปวัฒนธรรม จารีตประเพณี และภูมิปัญญาท้องถิ่น (สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี, 2545 : 210-212)

กรมประชาสัมพันธ์ซึ่งปัจจุบันได้เปลี่ยนเป็นกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ตามพระราชบัญญัติปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม พ.ศ. 2545 เป็นหน่วยงานที่มีภารกิจหลัก คือ การส่งเสริมให้ประชาชนในสังคมมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นและสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างปกติสุข โดยเฉพาะประชาชนที่ด้อยโอกาสและประชาชนที่ได้รับผลกระทบจากปัญหาสังคมในด้านต่าง ๆ ทั้งนี้โดยการพัฒนาระบบ รูปแบบและวิธีการด้านสวัสดิการสังคมและสังคมสงเคราะห์ ด้วยเหตุที่ประชาชนที่ด้อยโอกาสและได้รับผลกระทบจากปัญหาสังคมมีจำนวนเพิ่มมากขึ้น ประกอบกับลักษณะงานด้านสวัสดิการสังคมอันเกี่ยวข้องกับปัญหาและความต้องการของประชาชนมีความหลากหลายและสลับซับซ้อน อีกทั้งมีข้อจำกัดด้านโครงสร้างหน่วยงาน กล่าวคือ ไม่มีหน่วยงานในระดับอำเภออันเป็นหน่วยงานซึ่งในพื้นที่และใกล้ชิดกับประชาชนและข้อจำกัดด้านอัตรากำลัง ซึ่ง

ในแต่ละจังหวัดจะมีอัตรากำลังเพียง 13-19 อัตราเท่านั้น มีผลให้กรมประชาสงเคราะห์ (กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์) ไม่สามารถจัดบริการด้านสวัสดิการสังคมได้อย่างทั่วถึงและมีประสิทธิภาพ สภาพดังกล่าวทำให้กรมประชาสงเคราะห์ (กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์) จำเป็นต้องทบทวนบทบาทภารกิจและหน้าที่ขององค์กร รวมถึงปรับรูปแบบการบริการด้านสวัสดิการสังคมให้มีความเหมาะสม และสามารถจัดบริการด้านสวัสดิการสังคมให้เข้าถึงประชาชนกลุ่มเป้าหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพมากที่สุด เมื่อมีการพิจารณาศึกษาข้อเท็จจริงแล้ว กรมประชาสงเคราะห์ (กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์) จึงเสนอให้มีการถ่ายโอนภารกิจด้านสวัสดิการสังคมให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งสำนักงานคณะกรรมการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ได้กำหนดภารกิจในด้านสวัสดิการสังคมไว้ในแผนปฏิบัติการกำหนดขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น รวม 8 ภารกิจ คือ การสงเคราะห์เบี้ยยังชีพผู้สูงอายุและเงินเพิ่มพิเศษในภาวะเศรษฐกิจถดถอย การสงเคราะห์เบี้ยยังชีพคนพิการ การสงเคราะห์เบี้ยยังชีพผู้ป่วยเอดส์ ศูนย์บริการทางสังคมผู้สูงอายุ สถานสงเคราะห์คนชรา การอนุญาตให้ควบคุมหอพักเอกชนตาม พ.ร.บ. หอพัก พ.ศ. 2507 การฉาบปูนกิจสงเคราะห์ และงานสงเคราะห์และจัดสวัสดิการเด็กและเยาวชน (อาหารเสริม และอาหารกลางวัน) (สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี. 2545 : 270-272)

การจัดสวัสดิการให้กับกลุ่มเป้าหมายตามภารกิจที่กรมประชาสงเคราะห์ (กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์) ได้ถ่ายโอนให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไปแล้ว การสงเคราะห์เบี้ยยังชีพผู้สูงอายุและเงินเพิ่มพิเศษในภาวะเศรษฐกิจถดถอย นับว่าเป็นภารกิจที่มีความสำคัญ ด้วยมีความเกี่ยวข้องกับกลุ่มเป้าหมายผู้สูงอายุที่มีจำนวนมากขึ้น และมีแนวโน้มในอนาคตว่าจะมีจำนวนมากขึ้นเรื่อย ๆ ดังแผนผู้สูงอายุแห่งชาติ ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2545-2564) ระบุว่า ประชากรผู้สูงอายุ (60 ปี หรือมากกว่า) มีจำนวนเพิ่มขึ้นจาก 10.21 ล้านคนในปี พ.ศ. 2503 ไปเป็น 4.5-5.7 ล้านคนในปี พ.ศ. 2543 และคาดว่าจะเพิ่มเป็น 6.8-7.6 และ 11 ล้านคน ในปี พ.ศ. 2553 และ พ.ศ. 2563 ตามลำดับ ประการสำคัญการเปลี่ยนแปลงนี้กำลังนำประเทศสู่ภาวะที่เรียกว่า “ภาวะประชากรสูงอายุ” (population ageing) ทั้งนี้ในปี พ.ศ. 2503 สัดส่วนประชากรสูงอายุต่อประชากรทั้งหมด เท่ากับร้อยละ 4.6 และได้เพิ่มเป็นร้อยละ 9 ในปี พ.ศ. 2543 โดยในปี 2553 และ พ.ศ. 2563 สัดส่วนประชากรสูงอายุต่อประชากรทั้งหมดได้รับการคาดว่าจะเป็นเพิ่มขึ้นถึงร้อยละ 11 และ 15 ตามลำดับ นอกจากนี้ ผู้สูงอายุยังต้องประสบปัญหาในการดำรงชีวิต เช่น ไม่มีรายได้ ไม่มีคนดูแล

เจ็บป่วย การประกอบกิจวัตรประจำวัน เป็นต้น จากแผนผู้สูงอายุ ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2545-2564) พบว่ามีผู้สูงอายุที่อาศัยตามลำพัง ร้อยละ 3.6-4.3 มีผู้สูงอายุอาศัยอยู่กับคู่สมรสโดยไม่ มีบุตรหลานหรือบุคคลอื่น ร้อยละ 11.9 ในกลุ่มผู้สูงอายุที่อาศัยตามลำพังมี ร้อยละ 19.9 มี ปัญหาในการดำรงชีวิต ซึ่งสามารถแยกประเภทปัญหา ได้ดังนี้ ผู้สูงอายุไม่มีคนดูแล ร้อยละ 31.6 เหงา ร้อยละ 20.9 การดูแลในกิจทั่วไปในการดำรงชีวิต ร้อยละ 17.8 ปัญหาด้าน การเงิน ร้อยละ 16.4 และอื่น ๆ ร้อยละ 13.3 (แผนผู้สูงอายุแห่งชาติ ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2545-2564) : 10-15)

จากสถานการณ์ผู้สูงอายุดังกล่าว งานสวัสดิการสังคมด้านเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุจึงมี ความสำคัญต่อการดำรงชีวิตของผู้สูงอายุในระดับหนึ่ง ด้วยเหตุที่เบี้ยยังชีพผู้สูงอายุเป็น สวัสดิการสำหรับผู้สูงอายุรูปแบบหนึ่งที่สนับสนุนค่าใช้จ่ายให้แก่ผู้สูงอายุที่อยู่ในชุมชนหรือ หมู่บ้านต่าง ๆ ทั่วประเทศ ซึ่งประสบความสำเร็จหรือ เนื่องจากไม่มีรายได้เพียงพอแก่การ ครองชีพ หรือขาดผู้อุปการะเลี้ยงดูหรือถูกทอดทิ้ง และไม่สามารถประกอบอาชีพเลี้ยงตนเอง ได้ ทั้งนี้เพื่อให้ผู้สูงอายุสามารถดำรงชีพอยู่ในชุมชนได้ (กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น. 2548 : 26)

องค์การบริหารส่วนตำบลสามขา อำเภอกุฉินารายณ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ เป็นองค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีบทบาทหน้าที่ตามพระราชบัญญัติ สภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 (แก้ไขเพิ่มเติมฉบับที่ 5) พ.ศ. 2546 รวมถึงจะต้องปฏิบัติภารกิจที่ได้รับถ่ายโอนจากราชการส่วนกลางและส่วนภูมิภาคตาม พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 การดำเนินงานสวัสดิการสังคมด้านเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุที่ได้รับถ่ายโอนจากกรม ประชาสงเคราะห์ (กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์) และกฎหมายอื่นที่ เกี่ยวข้อง จึงเป็นอีกภารกิจหนึ่งที่มีความสำคัญ โดยได้รับถ่ายโอนมาตั้งแต่ ปี พ.ศ. 2547 นับ จนถึงปัจจุบันเป็นเวลา 6 ปี โดยเริ่มแรกที่ดำเนินงานนั้นมีผู้สูงอายุได้รับเบี้ยยังชีพ จำนวน 54 คน ปัจจุบันมีผู้สูงอายุได้รับเบี้ยยังชีพเพิ่มขึ้น เป็นจำนวน 1,012 คน (ข้อบัญญัติองค์การ บริหารส่วนตำบลสามขา งบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ. 2553 : 38)

แม้ว่าองค์การบริหารส่วนตำบลสามขาจะมีความพร้อมในการดำเนินงานสวัสดิการ ด้านเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ แต่ในสภาพความเป็นจริงที่เกิดขึ้นพบว่า องค์การบริหารส่วนตำบล ยังคงพบลักษณะการดำเนินงานสวัสดิการสังคมด้านเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ ไม่ว่าจะเป็นความ ตระหนักและการให้ความสำคัญด้านสวัสดิการผู้สูงอายุของผู้นำ รายได้ขององค์การบริหาร

ส่วนตำบล จำนวนบุคลากรและความรู้ความเข้าใจของบุคลากร เป็นต้น (แผนพัฒนาสามปี องค์การบริหารส่วนตำบลสามขา (พ.ศ. 2553-2555) : 18-25)

ดังนั้น เพื่อเป็นการส่งเสริมการดำเนินงานสวัสดิการสังคมด้านเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุของ องค์การบริหารส่วนตำบลสามขา อำเภอภูผินารายณ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ ให้มีประสิทธิภาพและ สอดคล้องกับความต้องการของประชาชนในท้องถิ่นมากยิ่งขึ้น ผู้ศึกษาจึงมีความสนใจที่จะ ศึกษาการดำเนินงานสวัสดิการสังคมด้านเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุขององค์การบริหารส่วน ตำบลสามขา อำเภอภูผินารายณ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ เพื่อนำผลการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ไปใช้เป็น แนวทางในการพัฒนาการดำเนินงานสวัสดิการสังคมด้านเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุเกิดประสิทธิผล มากยิ่งขึ้นและเป็นข้อมูลสารสนเทศให้แก่ผู้ที่เกี่ยวข้องในการพัฒนาภารกิจตามอำนาจหน้าที่ ต่อไป

วัตถุประสงค์การศึกษา

1. เพื่อศึกษาระดับการดำเนินงานสวัสดิการสังคมด้านเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุขององค์การ บริหารส่วนตำบลสามขา อำเภอภูผินารายณ์ จังหวัดกาฬสินธุ์
2. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบการดำเนินงานสวัสดิการสังคมด้านเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุของ องค์การบริหารส่วนตำบลสามขา อำเภอภูผินารายณ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ ตามความคิดเห็นของ บุคคลผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง จำแนกตามเพศและสถานภาพบุคคล
3. เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการดำเนินงานสวัสดิการสังคมด้านเบี้ยยังชีพ ผู้สูงอายุขององค์การบริหารส่วนตำบลสามขา อำเภอภูผินารายณ์ จังหวัดกาฬสินธุ์

สมมติฐานการศึกษา

1. การดำเนินงานสวัสดิการสังคมด้านเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุขององค์การบริหารส่วน ตำบลสามขา อำเภอภูผินารายณ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ อยู่ในระดับปานกลาง
2. บุคคลผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องที่มีเพศและสถานภาพบุคคลแตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อ การดำเนินงานสวัสดิการสังคมด้านเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุขององค์การบริหารส่วนตำบลสามขา อำเภอภูผินารายณ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ แตกต่างกัน

ขอบเขตการศึกษา

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา คือ การดำเนินงานสวัสดิการสังคมด้านเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุขององค์การบริหารส่วนตำบลสามขา อำเภอกุฉินารายณ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ ตามมาตรฐานการสงเคราะห์เบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ จำนวน 5 ด้าน ประกอบด้วย การคัดเลือกผู้มีสิทธิได้รับการสงเคราะห์เบี้ยผู้สูงอายุ การตั้งงบประมาณ การจ่ายเงินในส่วนที่เป็นรายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น การเก็บรักษาหลักฐานการจ่ายหรือโอนเงินและ การรายงานผลการดำเนินการ (กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น. 2548 : 46-48)

2. ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

2.1 ประชากรที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ บุคคลผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลสามขาอำเภอกุฉินารายณ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ จำนวน 286 คน

2.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ บุคคลผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลสามขาอำเภอกุฉินารายณ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ ผู้ศึกษาใช้การคำนวณตามสูตรของทาโร่ ยามานะ (Yamane T. 1973 : 727) ในการหาขนาดกลุ่มตัวอย่าง ได้เท่ากับ 167 คน

3. ขอบเขตด้านตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา

3.1 ตัวแปรอิสระ ได้แก่ คุณลักษณะทั่วไปของบุคคลผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลสามขา อำเภอกุฉินารายณ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ จำนวน 5 ด้าน

3.1.1 เพศ

- 1) ชาย
- 2) หญิง

3.1.2 สถานภาพบุคคล

- 1) บุคลากรในองค์การบริหารส่วนตำบล
- 2) สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล
- 3) ประชาคมหมู่บ้าน

3.2 ตัวแปรตาม คือ การดำเนินงานสวัสดิการสังคมด้านเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุขององค์การบริหารส่วนตำบลสามขา อำเภอกุฉินารายณ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ ตามมาตรฐานการสงเคราะห์เบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ จำนวน 5 ด้าน (กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น. 2548 : 46-48) ดังนี้

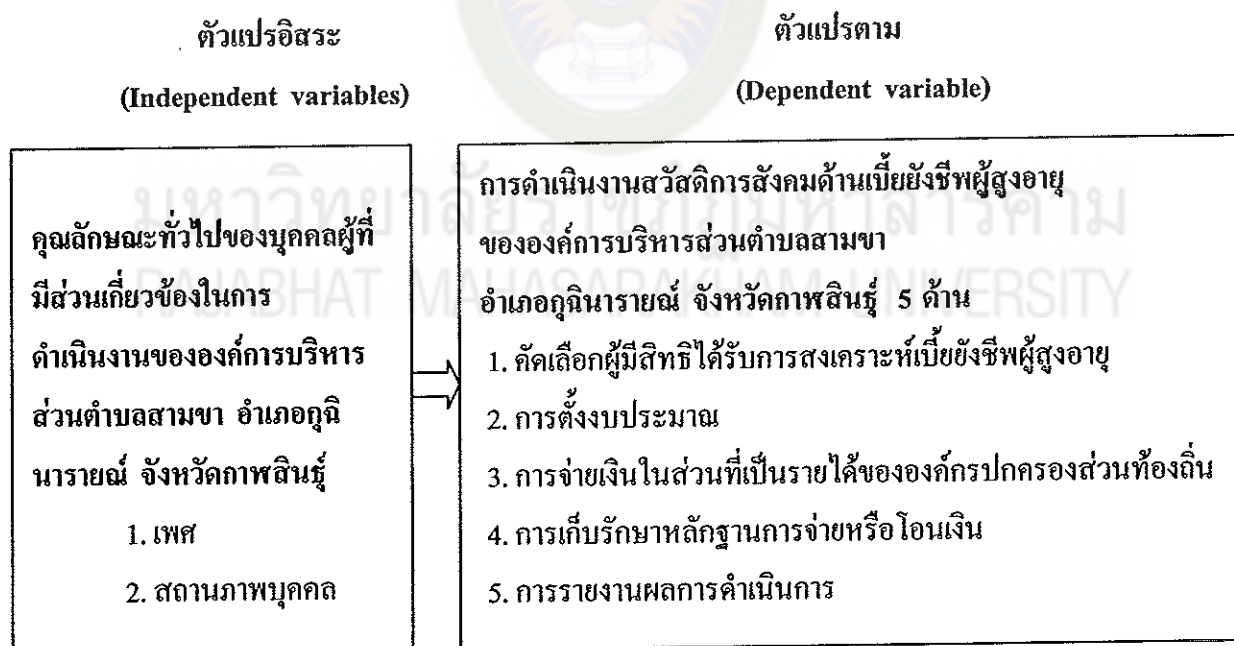
- 3.2.1 การคัดเลือกผู้มีสิทธิได้รับการสงเคราะห์เบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ
- 3.2.2 การตั้งงบประมาณ
- 3.2.3 การจ่ายเงินในส่วนที่เป็นรายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
- 3.2.4 การเก็บรักษาหลักฐานการจ่ายหรือโอนเงิน
- 3.2.5 การรายงานผลการดำเนินการ

4. ขอบเขตด้านระยะเวลาที่ศึกษา ระยะเวลาที่ใช้ในการศึกษา คือ เดือนสิงหาคม

พ.ศ. 2553

กรอบแนวคิดในการศึกษา

การศึกษาเรื่องการดำเนินงานสวัสดิการสังคมด้านเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุขององค์การบริหารส่วนตำบลสามขา อำเภอภูผินารายณ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ ผู้ศึกษาใช้กรอบแนวคิดตามระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการจ่ายเงินสงเคราะห์เพื่อการยังชีพขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2548 จำนวน 5 ด้าน (กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น. 2548 : 46-48) ดังนี้

แผนภูมิที่ 1 กรอบแนวคิดการศึกษา

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. ผู้สูงอายุ หมายถึง ผู้สูงอายุที่มีอายุตั้งแต่ 60 ปี ขึ้นไป มีรายได้ไม่เพียงพอแก่การยังชีพหรือถูกทอดทิ้ง หรือขาดผู้อุปการะเลี้ยงดู และไม่สามารถประกอบอาชีพเลี้ยงตนเองได้ และเป็นผู้สูงอายุที่ได้รับเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุตามระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการจ่ายเงินสงเคราะห์เพื่อการยังชีพขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2548 ภายใต้งบประมาณขององค์การบริหารส่วนตำบลสามขาอำเภอกุฉินารายณ์ จังหวัดกาฬสินธุ์
2. สวัสดิการสังคม หมายถึง บริการที่จัดขึ้นโดยรัฐหรือเอกชนเพื่อมุ่งให้ประชาชนทั่วไปและผู้ประสบปัญหา มีสภาพความเป็นอยู่ที่ดี ได้รับการตอบสนองความต้องการพื้นฐานอย่างเหมาะสม รวมทั้งได้รับการพัฒนาคุณภาพชีวิตอย่างเป็นธรรม
3. เบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ หมายถึง สวัสดิการสำหรับผู้สูงอายุรูปแบบหนึ่งที่รัฐบาลจัดสรรให้ผู้สูงอายุ เพื่อสนับสนุนเป็นค่าใช้จ่ายให้กับผู้สูงอายุที่อยู่ในชุมชนหรือในหมู่บ้านต่าง ๆ ทั่วประเทศ ให้สามารถดำรงชีวิตอยู่ในครอบครัวและชุมชน ได้ปกติตามควรแก่สภาพ
4. องค์การบริหารส่วนตำบล หมายถึง องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบหนึ่งที่จัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 และที่แก้ไขเพิ่มเติมฉบับที่ 5 พ.ศ. 2546 ในการศึกษาครั้งนี้ หมายถึง องค์การบริหารส่วนตำบลสามขาอำเภอกุฉินารายณ์ จังหวัดกาฬสินธุ์
5. บุคคลผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการดำเนินงาน หมายถึง บุคคลผู้ที่เกี่ยวข้องในการดำเนินงานเกี่ยวกับกิจกรรมสวัสดิการสังคมด้านเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุขององค์การบริหารส่วนตำบลสามขา อำเภอกุฉินารายณ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ ในที่นี้หมายถึง บุคลากรในองค์การบริหารส่วนตำบล สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล และประชาชนหมู่บ้านขององค์การบริหารส่วนตำบลสามขา อำเภอกุฉินารายณ์ จังหวัดกาฬสินธุ์
 - 5.1 บุคลากรในองค์การบริหารส่วนตำบล หมายถึง ผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล พนักงานส่วนท้องถิ่นและพนักงานจ้างตามภารกิจ ที่ปฏิบัติหน้าที่ในองค์การบริหารส่วนตำบลสามขา อำเภอกุฉินารายณ์ จังหวัดกาฬสินธุ์
 - 5.2 สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล หมายถึง สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลสามขา อำเภอกุฉินารายณ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ ที่มาจากการเลือกตั้งโดยตรงของประชาชนตามพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2546

6. ประชาคมหมู่บ้าน หมายถึง การรวมตัวของชุมชน องค์การภาครัฐ เอกชน ประชาชน เพื่อร่วมกันแก้ไขปัญหาหรือกระทำการบางอย่างให้บรรลุวัตถุประสงค์ภายใต้ระบบ การจัดการที่มีการเชื่อมโยงเป็นเครือข่าย ซึ่งการจัดองค์การให้เป็นไปตามที่ทางราชการกำหนด ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลสามขา อำเภอภูผินารายณ์ จังหวัดกาฬสินธุ์

7. การดำเนินงานสวัสดิการสังคมด้านเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ หมายถึง การปฏิบัติการของ องค์การบริหารส่วนตำบลเกี่ยวกับการจัดวางแผนงานแนวทางการกิจกรรมส่งเสริม สนับสนุน การ ให้บริการสงเคราะห์ผู้สูงอายุในเรื่องของการจ่ายเบี้ยยังชีพให้แก่ผู้สูงอายุ ประกอบด้วย

7.1 การคัดเลือกผู้มีสิทธิได้รับการสงเคราะห์เบี้ยผู้สูงอายุ หมายถึง การ จัดลำดับผู้มีสิทธิได้รับการสงเคราะห์เบี้ยยังชีพตามลำดับผู้ได้รับความเดือดร้อน มาจัดทำบัญชี รายชื่อผู้มีสิทธิได้รับเงินสงเคราะห์โดยมีรายละเอียดประกอบด้วย ชื่อ-สกุล อายุ และที่อยู่ บิดประภาสไว้โดยเปิดเผยเป็น ณ สำนักงานขององค์การบริหารส่วนตำบลสามขา อำเภอภูผินารายณ์ จังหวัดกาฬสินธุ์

7.2 การตั้งงบประมาณ หมายถึง การตั้งงบประมาณเพื่อจ่ายให้แก่ผู้สูงอายุที่ ได้รับการสงเคราะห์ตามอัตราที่กำหนดในระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยหลักเกณฑ์การ จ่ายเงินเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2552 ขององค์การบริหาร ส่วนตำบลสามขา อำเภอภูผินารายณ์ จังหวัดกาฬสินธุ์

7.3 การจ่ายเงินในส่วนที่เป็นรายได้ขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่น หมายถึง การจ่ายเงินดำเนินการจ่ายเงินสงเคราะห์เบี้ยยังชีพให้แก่ผู้สูงอายุ ทั้งนี้ให้เป็นไปตามหนังสือ แสดงความประสงค์ในการรับเงินสงเคราะห์ของผู้มีสิทธิได้รับการสงเคราะห์ การจ่ายเงินให้ จ่ายเป็นเงินสดและให้จ่ายแก่ผู้มีสิทธิได้รับเงินสงเคราะห์หรือผู้รับมอบอำนาจตามหนังสือมอบ อำนาจจากผู้มีสิทธิได้รับเงินสงเคราะห์ ขององค์การบริหารส่วนตำบลสามขา อำเภอภูผินารายณ์ จังหวัดกาฬสินธุ์

7.4 การเก็บรักษาหลักฐานการจ่ายหรือโอนเงิน หมายถึง พนักงานส่วนตำบลผู้ มีหน้าที่ในการจ่ายเงินเก็บรักษาหลักฐานการจ่ายหรือ โอนเงินไว้เพื่อรอการตรวจสอบจาก หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

7.5 การรายงานผลการดำเนินการ หมายถึง พนักงานส่วนตำบลรายงานผลการ ดำเนินการในการสงเคราะห์เบี้ยยังชีพให้สำนักงานท้องถิ่นจังหวัดทราบ ตามแบบที่กำหนด หลังจากที่ได้มีการจ่ายเงินให้แก่ผู้มีสิทธิได้รับเงินสงเคราะห์ในงวดแรกแล้ว

ประโยชน์การศึกษา

ข้อมูลสารสนเทศที่ได้ สามารถนำไปใช้ในการกำหนดแนวทางในการปรับปรุง
การดำเนินงานสวัสดิการสังคมด้านเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุขององค์การบริหารส่วนตำบลสามขา
อำเภออุทุมพรพิสัย จังหวัดกาฬสินธุ์ ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY